

Sedimentære bergarter

Her ser vi i rekkefølge: konglomerat – leirskifer og sandstein. Konglomeratet består av sand, grus og runde steiner. De runde steinene i dette konglomeratet ble opprinnelig avsatt som elvegrus.
Foto: Arnfinn Holand

Dette området er svært interessant i geologisk sammenheng. Vi ser her skarpe skiller mellom ulike sedimentære bergarter og tydelige spor etter isen og istiden.

Nærmest finner vi konglomerat, en bergart som dannes ved at steiner og sand blir sammenkittet til stein. Konglomeratet her består av småstein. Lenger nord i Skeisnesset finner du storbollede konglomerater.

Den mørke og rustne bergarten er leirskifer. Leirskifer er sammenkittet leire. Leira ble opprinnelig avsatt i stille vann, antakelig i havet. Etter at konglomeratet ble avsatt, må leira ha blitt avsatt oppå konglomeratet ved at havet steg i forhold til

landet. Leirskiferen er rusten fordi den inneholder mye jern.

På den andre siden av kløfta ser vi en lysere bergart. Dette er sandstein. Ser du nærmere etter, ser du at den består av masse sandkorn. Sanden ble antakelig avsatt på ei sandstrand, som senere ble sammenkittet til sandstein.

Du finner ulike typer av sedimentære bergarter langs østsida av Skeisnesset.

I bunnen av kløfta ser du noen lyse steiner. De inneholder store krystaller av mineralet feltspat. Samme type bergart finnes i Bindal og kalles Bindalsgranitt. Isen fraktet steinene fra Bindal og hit under siste istid. Til høyre i bildet ser du en tydelig isskuringsstripe. Foto: Arnfinn Holand.

Spor etter isbreene

Steiner og grus som er frosset fast i breens underside, sliper effektivt på fjelloverflaten når breen beveger seg. Stein i alle størrelser blir revet løs, og mye blir knust og malt til grus og leire av isens bevegelser.

Smeltevann som renner under breen, flytter på løsmassene og avsetter disse under breen (grovkornete sedimenter) eller i havet (finkornete sedimenter). De tykke leiravsetningene i Trøndelag og andre deler av landet, er et resultat av denne prosessen.

Denne avsetninga skjedde i en periode da ismeltinga var svært intens. Store mengder smeltevann i innlandsisen gjorde at vannet under isen fikk stor fart, fordi det sto under høyt trykk.

Siden smeltevannet inneholdt mye løsmasser, fungerte det som en effektiv slipemasse, og dannet bl.a. store jettegryter på steder hvor det i dag ikke renner vann.

Overflata på innlandsisen skrådde mot vest. Dette styrte retningen både til vannstrømmen under isen og bevegelsen i breen. Steiner som var fastfrosset i bresålen ga tydelige skuringsstriper som også går øst vest.

Svensk innvandring

I bunnen av kløfta ser du Bindalsgranitt sammen med andre steiner som isen har fraktet hit under siste istid. Slike steiner kaller vi for flyttblokker, og det finnes mange forskjellige slike på Leka. Noen har faktisk kommet helt fra Sverige.

Flyttblokker. Foto Kristin Floa

